

Особливості системи міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в Україні

Characteristics of international protection system of asylum seekers, refugees and persons in need of complementary protection

Анатолій Максименко

Ключові слова:

світова міграція, аналіз міграційної ситуації, позитивні та негативні наслідки від міграції, державні інституції, шукачі захисту, біженці та особи, які потребують додаткового захисту.

Key words:

global migration, analysis of migration situation, positive and negative migration effects, state institutions, refugees and persons in need of complementary protection.

Постановка проблеми. Захист шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, має історичну давнину, починаючи з Біблейського періоду. Так, у релігійних догматах неодноразово описуються ситуації та приклади міграційних процесів чи явищ, що були пов'язані з глобалізацією, демографічними ситуаціями, внутрішньою, зовнішньою, трудовою міграціями, міждержавними суперечками, розвитком інфраструктури та технологічними процесами у світі. Міграційні процеси впливали на територіальну цілісність багатьох континентів і самостійних держав, вони були регулятором зовнішніх зносин, результатом початку війн та укладання мирних міждержавних угод.

Юридичні ознаки формування поняття «міграційні процеси», «міграція» та «захист шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту» відбулися у ХХ столітті та дійшли до наших часів у наступних визначеннях:

«Міграційні процеси» – це сукупність факторів впливу в конкретний проміжок часу, що мають відповідні наслідки, але остаточного визнання зазначеного терміну не існує. У науковій літературі під міграційними процесами розуміється сукупність процесів, направлених на хід або протікання будь-якого міграційного явища, послідовна видозміна його етапів, періодів та станів, а також розвиток побічних наслідків, що можуть настати від них¹.

«Міграція» – (від латинського «migratio», у перекладі – переселення) у широкому значенні це процес просторового переміщення людей між поселеннями, регіонами, країнами. У вузькому значенні під міграцією розуміють сукупність переселень людей, пов'язаних зі зміною ними місця проживання на постійно чи на порівняно довготривалий строк, що приводять до зміни території розміщення населення².

Стан дослідження проблеми. Більшість наукових праць спрямована на дослідження правових засад забезпечення міграційної політики та міграційних процесів (О.М. Джу́жа, І.Б. Березовський, В.О. Іващенко, В.В. Коваленко, В.І. Кривенко, О.В. Кузьменко, В.М. Куц, О.А. Малиновська, А.П. Мозоль, О.В. Надьон, В.О. Новік, В.І. Олефір, К.М. Рудой, А.М. Черняк, С.Б. Чехович, В.І. Ша́кун, М.О. Шульга та ін.). Стосовно ж дослідження системи міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в Україні на теренах сучасного українського адміністративного законодавства та в контексті реформування системи правоохоронних органів України існують лише поодинокі наукові розробки.

Метою статті є аналіз адміністративного законодавства України та міжнародно-правових актів, що регулюють питання міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового

¹ Міграційні процеси в сучасному світі: Світовий, регіональний та національний виміри (понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика) : Енциклопедія / за ред.: Ю.І. Римаренко. – К. : Довіра, 1998. – 910 с.

² Словник-довідник соціального працівника для студентів та соціальних працівників / за ред. Л.Д. Кизименко, Л.М. Бедна – Режим доступу: <http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html>.

захисту, в Україні, а також дослідження діяльності з питань шукачів захисту та соціальної інтеграції Державної міграційної служби України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Система притулку почала формування в 50-х роках ХХ ст., після подій у країнах Африки³, що були пов'язані з міжнаціональними та міжетнічними конфліктами, захопленням територій і природних ресурсів. У наступні два десятиліття країни ЄС зіткнулися з проблемою масової міграції людей, що прибували до сучасної Європи з азійських та африканських країн. За тих часів перед європейською спільнотою постала гостра потреба в започаткуванні міжнародних актів, таких як: «Конвенція про статус біженців» від 1951 р. та Протоколу до неї від 1967 р., «Конвенція щодо конкретних аспектів проблем біженців в Африці» від 1969 р., «Європейська угода про скасування віз для біженців» від 1959 р., «Європейська угода про передачу відповідальності за біженців» від 1980 р., «Угода Ради Європи, що стосується моряків-біженців» від 1957 р. та Протоколу до нього від 1973 р.

Другою категорією міжнародних договорів, що формують правову основу інституту права біженців, є конвенції універсального та регіонального характеру⁴, до числа яких можливо віднести: «Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації» від 1965 р., «Пакти про права людини» від 1966 р., «Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання» від 1984 р., «Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод» від 1950 р., «Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність поводженню чи покаранню» від 1987 р., «Африканська хартія про основні права» від 1981 р., «Американська конвенція про права людини» від 1969 р. тощо.

Вищезазначені міжнародні правові акти вказують на 60-річний досвід удосконалення системи європейського притулку, що через зміни у світових міграційних процесах досі залишається недосконалим. Негативним у цьому аспекті є формація міграційних потоків та використання зазначених процесів на сучасному етапі в гібридних війнах⁵.

В Україні перші кроки на шляху утворення інституту притулку розпочалися у липні 1990 р., з моменту прийняття Верховною Радою України Декларації про державний суверенітет, в якій було проголошено, що Україна регулює імміграційні процеси. У 1993 р. Указом Президента України було створено Міністерство України у справах національностей та міграції, одним з головних завдань якого була підготовка пропозицій щодо формування державної політики у сфері національних відносин і міграції населення та організація роботи щодо її реалізації, а перший підрозділ, що розпочав свою діяльність на той період, був відділ національностей при Одеській обласній державній адміністрації. Робота з категорією шукачів захисту фактично набрала обертів лише в 1996 р., коли до територіальних підрозділів міграційних служб почали масово надходити заяви про визнання біженцем. Такі звернення, як правило, подавалися з боку іноземних студентів, які навчались у військових вищих навчальних закладах України за відповідними направленнями державних структур країн Азії та Африки. Процедура на той період виглядала примітивно. Для подачі звернення потрібно було написати заяву з коротким змістом проблеми про переслідування та заповнену анкету з коротким переліком питань особистого характеру. На той період міграційні структури практично не цікавилися наявністю в осіб будь-яких оригіналів або копій документів для підтвердження особистості. Процедура розглядалась з боку територіальних підрозділів міграційних служб, що входили до складу обласних адміністрацій, м. Київ та м. Севастополь.

Виходячи з практичного досвіду, інститут міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в Україні до 2001 р. був недосконалий. Вказують на це масові помилки, що були допущені під час встановлення установчих даних осіб (прізвище, ім'я, по-батькові), які звертались із заявами про визнання біженцем, а також короткостроковість (процедура не перевищувала одного місяця). Крім цього, процедура не передбачала всебічного розгляду заяв та фактично обмежувалась розглядом анкети та поверхових протоколів співбесід, що були направлені на перевірку інформації про країну громадянської належності: «Вкажіть столицю країни громадянської належності», «Вкажіть назву грошової одиниці», «Вкажіть назви пам'яток архітектури території постійного проживання» тощо.

³ Малиновська О.А. Проблема біженців у світі та в Україні: масштаби, шляхи вирішення / О.А. Малиновська // Стратегічна панорама. – 2002. – № 1. – С. 60–62.

⁴ Москаль Г. Система міжнародно-правових актів регулювання міграційних процесів / Г. Москаль // Журнал «Наукова бібліотека». – липень 2012 р. – № 13.

⁵ Oleksandr Turchynov. Terrorism. Hybrid war. Russia, 01.12.2015. [Electronic resource]. – Access mode: <https://turchynov.com/blog/details/oleksandr-turchynov-terrorism-hybrid-war-russia>.

Позитивні зрушення в цій сфері відбулися у 2001–2002 рр., коли був прийнятий Закон України «Про біженців»⁶, а у січні 2002 р. Україна приєдналась до Конвенції про статус біженців від 1951 р. та її Протоколу від 1967 р.⁷, розпочалась теоретична та практична підготовка співробітників міграційних структур, які отримали можливість ознайомитися з досвідом міграційних структур країн ЄС. Крім цього, процедура набуття статусу біженця була розширена з позиції дотримання прав і свобод шукачів захисту та біженців, що відобразилось у встановленні щорічного продовження терміну дії посвідчень біженців, визначені прав та обов'язків зазначених категорій тощо. Уже у 2001 р. процедура почала формувати основу, що є складовою сьогоденної роботи Державної міграційної служби України. Так були введені: необхідність проходження медичного огляду, дактокарта, відповідні накази про прийняття заяви до розгляду, про оформлення документів для визначення питання про набуття статусу біженця, про продовження строків розгляду заяви, з'явилися вимоги до протоколів співбесід та рекомендаційних позицій територіальних підрозділів міграційної служби у складі обласних адміністрацій. Ще одним важливим кроком була передача повноважень з прийняття остаточних рішень за заявами шукачів захисту з боку центрального апарату – Державного комітету України з питань національностей та міграції⁸.

Незважаючи на досить розвинене законодавство у сфері міграції, євроінтеграційний напрямок України вимагав удосконалення системи управління міграційними потоками та утворення відповідного механізму державного регулювання міграційними процесами, що обумовило створення Державної міграційної служби України. Зазначений крок був необхідністю для України. Річ у тім, що до червня 2009 р. сфера регулювання міграції перебувала в компетенції більше десяти відомств і не мала єдиної чіткої координації. Крім цього, наприкінці 2000-х рр. актуальною стала проблема нелегальної міграції, що вважалась загрозою для безпеки українського суспільства.

Таким чином, Указом Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»⁹ була утворена Державна міграційна служба України (далі – ДМС), а відповідно до Указу Президента України від 06.04.2011 р. № 405/2011 було затверджено Положення про Державну міграційну службу України¹⁰, яким визначені основні завдання, функції та повноваження зазначеної державної структури. Територіальні підрозділи були створені у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 15.06.2011 р. № 658¹¹.

Саме починаючи з 2011 р. сучасна система міжнародного захисту в Україні почала базуватися на новому Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», яким окрім статусу біженця була введена друга форма гуманітарного захисту – додатковий захист.

Сьогодні процедура набуття міжнародного захисту передбачає наступне. Особа, яка виявляє намір подати заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту звертається до територіальних підрозділів ДМС. Таких міжрегіональних підрозділів, у відповідності до наказу ДМС від 27.02.2015 р. № 29 нараховується тринадцять: м. Київ, а також Київська, Одеська, Харківська, Закарпатська, Вінницька, Львівська, Волинська, Полтавська, Хмельницька, Дніпропетровська, Сумська, Чернігівська області (регіони).

Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» передбачений відповідний бланк заяви встановленого зразку¹², в якій іноземець або особа без громадянства просить визнати його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, із зазначенням та обґрунтуванням однієї з підстав для такого визнання, передбачених поняттями «біженець» та «додатковий

⁶ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3818-12>.

⁷ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_011.

⁸ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/269/2002>.

⁹ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

¹⁰ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/405/2011>.

¹¹ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/658-2011-%D0%BF>.

¹² п. 8 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.

захист». Під час подачі заяви співробітники Державної міграційної служби України здійснюють: встановлення особи заявника (первинна ідентифікація); реєстрацію заявника в журналі реєстрації; інформують шукачів захисту через перекладачів про умови, за яких в Україні особа може бути визнана біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, про права та обов'язки, а також про наслідки невиконання обов'язків. Крім цього, ДМС забезпечує надання заявнику послуг перекладача; з'ясовує стан легального перебування на території України та місце тимчасового перебування (проживання), тобто фактичну адресу проживання в Україні¹³. Далі протягом одного робочого дня здійснюється перевірка наявності підстав, за яких заявнику може бути відмовлено у прийнятті заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; перевіряється відповідність змісту заяви інформації по країні громадянської належності; проводиться дактилоскопія; відомості про осіб вносяться до централізованої, всеукраїнської інформаційної системи¹⁴; роз'яснюється порядок звернення за безоплатною правовою допомогою.

Слід зазначити, що в повноваженнях територіальних підрозділів ДМС, що опікуються питаннями шукачів захисту, існує вірогідність прийняття рішення про відмову у прийнятті заяви. Як правило, зазначене здійснюється у випадках, коли:

- шукачам захисту вже було раніше відмовлено у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Після чого зазначена категорія звертається до судових інстанцій з метою оскарження рішення центрального апарату ДМС, судовими інстанціями надається відмова у задоволенні адміністративних позовів, після чого особи вдруге або втретє звертаються із заявами про набуття міжнародного захисту. Основним критерієм таких відмов є відсутність умов, що можуть стати підставою для повторного розгляду заяв;
- у випадках, коли територіальними підрозділами виявляється, що особа надає про себе недостовірні відомості, фактично видає себе за іншу особу.

У разі прийняття заяви до розгляду, хоча юридично така процедура не існує, співробітники територіальних підрозділів ДМС протягом 15 робочих днів проводять протоколи співбесід¹⁵, готують відповідні запити до державних та правоохоронних структур (Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, підрозділи Інтерполу, Національної поліції, обліки ДМС) та повинні визначитися з процедурами: прийняття рішення про оформлення документів або прийняття рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання про набуття міжнародного захисту.

На цьому етапі рішення про відмову в оформленні документів може бути прийнято за очевидної необґрунтованості, тобто, якщо у заявника відсутні конвенційні критерії або елементи додаткового захисту. Другим аспектом для прийняття рішення про відмову в оформленні документів є заяви, що мають характер зловживання або якщо заявникам раніше вже було відмовлено у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту та зазначені умови не змінилися.

На практиці територіальні підрозділи ДМС вважають заяви необґрунтованими у разі, коли особи потрапляють до України з метою працевлаштування, покращення власного фінансового стану, намагаються через звернення до підрозділів ДМС легалізуватися шляхом документування довідками про звершення за захистом в Україні, а далі реалізувати власні задуми з укладання фіктивних шлюбів із громадянами України, що дозволяє претендувати на отримання дозволу про імміграцію, передбаченого Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

Слід зазначити, що на етапі відмови у прийнятті заяви та відмови в оформленні документів, територіальні підрозділи приймають відповідні накази, готуються аналітичні повідомлення. Останній тип документу містить обставини відмови та вручається під розпис, також відмітка проставляється у відповідних реєстраційних журналах. При цьому шукачам захисту доводиться інформація, що рішення територіальних підрозділів міграційної служби про відмову можливо оскаржити у центральному апараті ДМС або в судових інстанціях.

¹³ п.2.1 Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, затверджених наказом МВС від 07.09.2011 р. № 649, зареєстрованих в Міністерстві Юстиції України від 05.10.2011 р. за № 1146/19884.

¹⁴ Україна має адаптуватися до нової міграційної ситуації в світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://migraciya.com.ua/news/the-state-migration-service-of-ukraine/ua-ukraine-must-adapt-to-new-migration-situation-in-the-world/>

¹⁵ п. 8 ст. 10 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.

Процедура прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, передбачає проведення додаткових протоколів співбесід, що мають характер перевірки заздалегідь поданих відомостей з боку шукачів захисту про історію переслідування. При цьому особливістю роботи є необхідність обговорення із заявниками суперечностей, що виявляються під час опитування, незначності та суперечності трактуються на користь шукачів захисту.

За строками заяви розглядаються територіальними підрозділами не більше трьох місяців¹⁶. Аналіз заяв і наявних документів є результатом підготовки рекомендаційних позицій, що разом із особовими справами шукачів захисту надсилаються до центрального апарату ДМС для прийняття остаточних рішень за заявами. Розгляд матеріалів і заяви шукачів захисту в центральному апараті ДМС також не перевищує трьох місяців.

Слід зазначити, що протягом останніх років змінилися не тільки міграційні потоки країн громадянської належності заявників, але й категорія шукачів захисту. Зазначене вказує, що Україна розглядається особами як приймаюча країна, де життю та здоров'ю нічого не загрожує. Також спостерігається ускладненість поданих заяв, що є поштовхом для розроблення системи всебічного аналізу всіх елементів клопотань. За таких умов територіальним підрозділам ДМС не вистачає тримісячного строку для вивчення всіх обставин і підготовки рекомендаційних позицій. До складних категорій шукачів захисту можливо віднести осіб, які звертаються, перебуваючи у слідчих ізоляторах (категорія справ по екстрадиції), або осіб, які можуть мати відношення до терористичних структур, ваххабітської, екстремістської або агентурної діяльності іноземних спецслужб.

За таких умов період розгляду заяв для територіальних підрозділів ДМС повинен бути збільшений з 3 до 6 місяців, відповідно, загальний строк розгляду заяв, разом із прийнятим рішенням з боку центрального апарату ДМС, буде становити 9 місяців.

Крім того, на сучасному етапі національна система притулку передбачає необхідність часткового вдосконалення та внесення змін до законодавства України. До таких моментів можна віднести необхідність проходження медичного догляду з боку шукачів захисту на первинному етапі звернення. Так, наприклад, у непоодиноких випадках співробітниками територіальних підрозділів ДМС виявляються окремі хвороби шукачів захисту, що можуть зашкодити здоров'ю співробітників державної служби. На жаль, на сьогодні виявлення таких хвороб відбувається у процесі тривалої роботи із заявниками.

Крім того, діючими нормативними документами встановлено, що реєстрація місця перебування (проживання) шукачів захисту можлива лише за умови наявності оригіналів документів. Так, наприклад, станом на 2017 р. існує проблема з реєстрацією дітей шукачів захисту, які потрапляють до України разом із батьками або одним із батьків. Система реєстрації не передбачає, що у шукачів захисту можуть бути відсутні будь-які оригінали документів, або один із подружжя залишився у країні громадянської належності, що унеможливує подальшу реєстрацію за місцем перебування або проживання¹⁷. При цьому зауважимо, що для категорії шукачів захисту повинна існувати спрощена система реєстрації, яка не передбачає надання оригіналів документів, які, по суті, повинні зберігатися в особових справах заявників.

За статистичними даними ДМС, міграційними структурами, що опікувалися питаннями шукачів захисту, було розглянуто понад 25 тисяч заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, понад 5 тисяч осіб набули міжнародного захисту та документовані відповідними посвідченнями. Зазначена кількість дає підстави вважати, що системою ДМС підготовлено достатньо професійного кадрового потенціалу на рівні подібних структур провідних європейських країн. Окремо слід визначити співпрацю ДМС із низкою міжнародних організацій, які, по суті, є стратегічними партнерами України в питаннях удосконалення системи притулку. Найбільш тісні відносини склалися з представництвом УВКБ ООН в Україні та їх партнерами в регіонах. Крім того, партнерські відносини підтримуються з Данською радою у справах біженців та Міжнародною Організацією Міграції. Також слід виділити забезпечення партнерських та перспективних відносин із Керівним комітетом «SIREADA» (добровільне повернення та реінтеграція українських мігрантів, які повертаються в порядку реадмісії), міграційними службами країн ЄС

¹⁶ ч. 1 ст. 9 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.

¹⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру».

(передусім, Польщі), а також Молдови, Грузії, консулами скандинавських країн. Особливістю процедури є те, що в найбільших регіонах країни співробітники УВКБ ООН та їх партнери у регіонах мають можливість приймати участь у процедурі розгляду заяв шукачів захисту, надавати власні рекомендаційні позиції, що долучаються до матеріалів особових справ шукачів захисту та приймаються ДМС для аналізу та розгляду.

Завдяки такій кооперації співробітники ДМС отримують можливість приймати участі в різних тренінгах, що значно впливає на рівень професійної підготовки та імідж ДМС в ЄС. Так, протягом останніх 5-ти років, співробітники інтеграційних підрозділів ДМС брали активну участь у міжнародних проектах, таких як: «Місцева інтеграція біженців в Білорусі, Україні та Молдові», «Регіональна програма захисту біженців», «Правовий та соціальний захист дітей-біженців та дітей, що шукають притулку, в Україні, Білорусі та Молдові» та ін. Таким чином, національна міграційна система у сфері міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в Україні може претендувати на своє позитивне місце в європейському просторі.

Анотація

У статті розглянуті питання світової міграції на сучасному етапі, динаміка, зміни й вплив такої міграції на державні інституції України та окремі питання процесу набуття міжнародного захисту шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в Україні. На основі аналізу міжнародно-правових актів та чинного законодавства України автором вказані особливості діяльності Державної міграційної служби України.

Summary

The article focuses on modern global migration issues, dynamics, changes and influence of such kinds of migration on state institutions of Ukraine and particular issues of international protection process for asylum seekers, refugees and persons in need of complementary protection. The author highlights the peculiarities of State Migration Service of Ukraine activities, based on the analysis of international legal instruments and legal system of Ukraine.

Використана література:

1. Міграційні процеси в сучасному світі: Світовий, регіональний та національний виміри (понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика) : Енциклопедія / за ред. Ю.І. Римаренко. – К. : Довіра, 1998. – 910 с.
2. Словник-довідник соціального працівника для студентів та соціальних працівників / за ред. Л.Д. Кизименко, Л.М. Бедна – Режим доступу: <http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html>
3. Малиновська О.А. Проблема біженців у світі та в Україні: масштаби, шляхи вирішення / О.А. Малиновська // Стратегічна панорама. – 2002. – № 1. – С. 60–62.
4. Москаль Г. Система міжнародно-правових актів регулювання міграційних процесів / Г. Москаль // Журнал «Наукова бібліотека». – липень 2012 р. – № 13. – С. 15.
5. Oleksandr Turchynov. Terrorism. Hybrid war. Russia, 01.12.2015. [Electronic resource]. – Access mode: <https://turchynov.com/blog/details/oleksandr-turchynov-terrorism-hybrid-war-russia>
6. Про біженців: Закон України від 24.12.1993 р. № 3818-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3818-12>.
7. Конвенція ООН про статус біженців: Коментар від 28.07.1951 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_011.
8. Положення про Державний комітет України у справах національностей та міграції: Указ Президента України від 19.03.2002 р. № 269/200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/269/2002>.
9. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09.12.2010 р. № 1085/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.
10. Положення про Державну міграційну службу України: Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 405/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/405/2011>.

11. Про територіальні підрозділи Державної міграційної служби України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2011р. № 658 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/658-2011-%D0%BF>.
12. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>;
13. Правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, затверджених наказом МВС від 07.09.2011р. № 649, зареєстрованих в Міністерстві Юстиції України від 05.10.2011р. за № 1146/19884 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dmsu.gov.ua/posluhy/nabuttya-statusu-bizhentsya-abo-dodatkovogo-zakhistu>.
14. Україна має адаптуватися до нової міграційної ситуації у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://migraciya.com.ua/news/the-state-migration-service-of-ukraine/ua-ukraine-must-adapt-to-new-migration-situation-in-the-world/>.
15. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 207 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248916470>.

Анатолій Максименко,

*аспірант заочної форми навчання докторантури та ад'юнктури
Одеського державного університету внутрішніх справ*

*заступник начальника Головного управління – начальник управління з питань шукачів захисту та соціальної інтеграції
Головного управління Державної міграційної служби України в Одеській області*